

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 551. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txt-shoot-idm12470.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Man har spurgt, om Herder var Digter, Jean Paul har ganske vittig sagt, at var han ikke det, saa var han mere: et Digt, og mig synes man i saa Fald helst skulde kalde ham en Prophetie: Hamanns Prophetie om Humaniteten ☺: Menneske-Forgudelsen, hvis Fremskin han oplevede, uden at gjenkjende den, fordi han var en Prophetie, som ovenikjøbet over Fornuft-Critiken havde glemte sig selv. Maaskee var det allermeest træffende at kalde ham en *Billedbog*, 552trykt i Kirken paa Bibelens Bekostning med fine Kobbere og forgyldt Snit, meer til Morskab end til Oplysning og Opbyggelse, men man kan ogsaa sige det ganske tørt: han var ikke Digter thi han digtede Intet, han skabde kun, som Klæder skabe Folk, han var en god Billed-Skrædder, de Tanker han kunde *maale*, var han i Stand til at sye en Kaftan, hvori de, nok saa skjæve og skrutryggede, saae ud som vel skabte poetiske Ideer, men klæder man dem af igjen, seer man naturligviis, at Skinnet bedrager, seer det ingensteds klarere end i hans forreste Para-Mythier, thi det betyder her: Skabillener med mythisk Overtræk, vakkre Muse-Børn at see til, men Træsnit i Grunden. At en saadan Mand maatte ret være hvad man kalder *veltalende*, og en anderledes Oversætter af græske Kvædlinger og ebraiske Sange, end man var vant til, følger af sig selv, og hans eneste Fortjeneste af Bibelen var aabenbar, at han nødte Tids-Alderen, som just stod i Begreb med at kaste den under Bordet, til i det Mindste at lægge den paa Hylden, som Historiens mest poetiske Bog. Han reddede derved ingenlunde Bibelen *som Guds Ord*, tvertimod, han reev Seiglet og Underskriften af Himmel-Brevet, som uægte, hvorved han ikke allene gav Eichhorner og Bauere med deres Jævninger og Følge-Svende Mod, men en dem høist nødvendig Veiledning, til at betragte Aabenbaringen som en jødisk Kosmogoni og Mythologie, som et lille Haandbibliothek i den orientalsk-poetiske Literatur; men, man tør vel sige, han reddede derved Bibelen fra de tyske Boglærdes Foragt, og det orientalske Sprog-Studium fra aldeles at gaae under i det attende Aarhundredes sidste, i alle Maader for Aanden barbariske, Menneske-Alder. Ja, man tør sige, han gjorde meer, thi ved at slaae paa det Gamle Testamentes poetiske Stræng, der i det Mindste i mangt et Hoved maatte finde Gjenlyd, da den forud havde tonet sødt i mangt et Hjerte, bidrog han, mere end der lader sig beregne, til at vække og opholde den aandige Sands, der i Realismens, Criticismens og Revolutionens Dage, var paa et hængende Haar nær forsvundet, og er dog den nødvendige Betingelse for en aandig Opreisning. At nu baade Studium og Sands toge en skjæv og falsk, en *arabisk*, Retning, deri var han ikke uskyldig; thi han stod selv paa Grændserne, hinkede og vinkede til begge Sider, men at man fulgde hvilke af Vinkene *man vilde*, er lige vist, og deraf følger, at havde alle hans Vink gaaet ret om, havde man ingen af dem fulgt. Hvormegen Umage Herder end i sin sidste Tid gjorde sig, for at vinde den yngre Slægt, hvor uhyre han end nedstemte sin Tone for, man kan ikke sige at synge, men kjække med de Fugle, han paa Kirkegaard og Gadestævne var iblandt, saa lykkedes det ham dog ingenlunde; han skrev imod Kant, kunde ikke nægte han ansaae Christus for nok saa klog, og et vist Samfund mellem det høiere Usynlige og Mennesket for ganske muelig og ønskelig, og hvad var da mere aabenbart, end at han enten var en arrig Hykler eller en overtroisk Stymper, og i al Fald en svoren Fjende baade af den theoretiske og practiske Fornuft; thi begik han ikke Synd mod Verdens Hellig-Aand; mod Trøsteren, al Sandheds Fuldmægtig, den rene Fornuft selv op ad Dage: *Im Anu Eel* Kant! Denne Tidens Trøster, som nu er gaaet al *Kjøds* Gang, og begravet under Trappen til det ny julianske Salomons-Tempel, skal vi nu betragte i en Lignelse, og kan gjøre det ganske trygt, da alle Mirakler, og især Opstandelsen fra de Døde strider aldeles imod hans Grundsætninger, saa hans System kan ei staae op igjen, uden at gjøre sig selv til Løgner.